

13. september

I forbindelse med 100-året for "Det store Nå" blev der udgivet en bog med uddrag fra forskellige allerede udgivne dagbøger og biografier. Her er et af kapitlerne.

Ja, så nåede det altså også frem til os. Nu havde vi så småt vænnet os til truslerne. Vågnede ikke hver morgen, og tænkte: bliver det i dag?

Og så blev det altså i dag alligevel.

Jeg kan ikke rigtig finde ud af hvilket klokkeslet, jeg skal sætte på det. Nogle taler om 9.12, fordi det var der, den første bil blev stjålet - og omgående kørte galt, uden at der rigtigt skete noget ved det. Andre taler om 9.46, fordi mange mennesker opdagede, at noget var på færde lige pludselig. Det var nemlig først den tredje kamikaze-bil-bombe (catchy!), der virkede. Så gik vi til gengæld alle sammen lidt i panik.

Og så var vi der igen. Så ekstra nyheds-udsendelser. Diskuterede, hvem der mon stod bag. Talene fløj gennem luften. 100 døde. 3000 døde. 300 døde og 1000 sårede. En bus fuld af unge mennesker fra en højskole var involveret i en af eksplosionerne, og jeg kan forstå på det, at der er begyndt at ligge blomster ved den højskoles hoveddør. Jeg har overvejet selv at tage derhen i morgen eftermiddag - måske efterlade et tændt lys og et lille brev. Og så suge lidt af atmosfæren til mig. Der er sådan en helt speciel atmosfære sådan et sted. Tilfældige forbipasserende, sørgende efterladte, og alt imellem de to stadier. Og så kan man mærke, om folk er fjendtlige.

De første par politikere har også været på banen. Talt om at læge sårene. Erstatninger - selv om tabet jo aldrig kan gøres op i penge. Udtrykt medfølelse. Faktisk er der en af ministrene, der har mistet sin mand. Det var flot, at hun var med til pressemødet i dag. Men det var måske ikke til at komme udenom.

Jeg kan slet ikke finde ud af, hvad jeg selv føler endnu. Det er alt for stort i dag, alt for tæt på. Så jeg kan også godt forstå dem der siger, at vi lige må vente et par dage, før vi helt bestemmer os til, hvad der nu skal ske.

Jeg tog om til den der højskole i aften - jeg har allerede glemt hvad den hedder. Men den var nem nok at finde. De flagede på halv. Og der var blomster så langt øjet rakte. Og mennesker. De stod musestille. Jeg tror nogle af dem bad. Og nogle af dem græd selvfølgelig. Og så var der en stemning - jeg ved slet ikke hvordan jeg skal beskrive det. Folk hilste på mig - folk, jeg aldrig har set før. Folk hilste på hinanden - som om vi alle var i samme båd, og meget tætte på hinanden. Der er ikke rigtig andre, oplagte steder, hvor man kan samles, så alle dem, der har brug for et konkret, fysisk sted at tage hen, de mødes der. TV har selvfølgelig været omme og filme et par gange i løbet af dagen - men selv de går lidt stille med dørene. Viser nogle billeder, der er sjældent langsomme og tavse. Der er ikke noget der er så galt...

De er stadig i gang med at rydde op efter brandene. De fleste veje er blevet åbnet igen, og man føler systemet langsomt klikke på plads igen. Der er også allerede blevet lavet en hjemmeside, hvor man kan se navne. Jeg opdagede pludselig, at en af mine bekendte har 2. grads forbrændinger, og at hans kæreste er død. Jeg ringer nok om til ham senere, hører om han har brug for noget.

Politikerne har vist siddet i møde hele dagen. I går eftermiddags nåede de lige at meddele, at der ville blive erklæret ekstraordinær fridag i dag. Og så sprang de ellers ud i de store emner. Der er ikke rigtig sluppet noget ud endnu. Men det kommer vel.

Mindegudstjenesten var i dag. Der var helt fyldt. Jeg gik sammen med Jakob, og var med ovre i parken. Kirken var jo fuld af efterladte. Men i parken kunne os "2. rangs sørgende" så være i stedet. Vi kunne høre musikken og talerne, og se processionen, da den bagefter gik forbi os.

Det begynder at lette lidt. Det er stadig mærkeligt, at alle, jeg kender, er påvirket af det her.

At man kender en, der blev såret (eller værre) den dag. Nu kendte jeg jo ikke Miriam, havde kun lige akkurat hørt, at hun skulle flytte sammen med Bo. Så jeg sørger ikke så meget over hende, som jeg våger på, om han nu også kommer igennem det her. Jeg havde en lang snak med ham i går. Han ønsker bare at få fred nu. At få hende begravet, at få grædt igennem, og så komme videre.

Det er også lidt svært det her. Det er endnu ikke opklaret, hvem der egentlig stod bag det hele. Der er nogle gæt, og ordene "terrorist" og "frihedskæmper" flyver selvfølgelig gennem luften, afhængig af hvem man holder med. Men vi ved stadig ikke hvem - og dermed ikke hvorfor. Men også der har vi jo desværre vænnet os til, hvad folk vil, når de benytter den slags midler. De vil have, vi skal være bange. Og paranoide. Og bruge en masse energi på at jage dem, forgæves. At vi skal være vrede. Hævnerrige. At vi skal være ivrige efter at sikre at det "aldrig sker igen". Ja, jeg ved godt, jeg gætter nu. Men vi har jo set hvordan det går til i andre lande. Hvordan man plejer at reagere. Og hvordan angriberne ikke virker specielt utilfredse med deres effekt!

Bo er i hvert fald ikke bange eller paranoid, og har ikke tænkt sig at ændre sit liv overhovedet. Det har jeg sådan set heller ikke, men det er flot, at han tænker på samme måde.

I guder, er det allerede et år siden, at det sagde bang? Men det må det jo være - TV er i hvert fald fuld af udsendelser om hvad der skete den dag.

Formiddagsbladene har kæmpet om at opsummere det her år. Jeg kan bedst lide den overskrift, hvor der bare stod "Nå?". Fordi det beskriver ret godt, hvad der er sket indtil nu.

Selvfulgt blev der gjort et stykke arbejde, for at finde - lad os kalde dem forbryderne. Fordi så vidt jeg ved er det stadig forbudt at lange ud efter civile, med vilje, uanset om parterne i øvrigt er i krig eller ej. Det lykkedes også til sidst at få sat navn på dem, og sidenhen finde de eneste to overlevende. Og de kom gennem retssystemet (måske lidt hurtigere end sædvanligt), fik en dom, og så var det ligesom klaret.

Der blev også gjort et stort stykke arbejde for at støtte de overlevende. Terapeuter meldte sig i stakkevis for at hjælpe. Når det var en forsørger, der pludselig manglede, en familiefar fx., ja, så blev der også oprettet et fond til familien, og doneret mad og tøj.

Den materielle skade - ja, den skulle jo bare klares. Det var jo i sidste ende bare ting. De er i orden igen nu. Et enkelt sted har de ladet en væg stå, sort og smadret. Der kommer nok et rigtigt mindesmærke en dag.

Men ellers er "Nå" et godt ord. Der rejste sig ikke en folkestorm, om hævn, om øget sikkerhed, om "vi tør ikke tage til byen mere". Tværtimod var der så mange der snakkede om, at "det kommer de ikke til at bestemme - nu tager jeg på arbejde som jeg plejer".

Der var heller ikke nogen partier, der krævede ekstra indsats fra hæren, eller grænsepatruljer, eller bombehunde, eller noget af det andet, der ellers er så populært. "Der er ærligt talt bedre ting at bruge pengene på."

Der er nogle af vores nabo-lande, der måber. Andre klapper i hænderne, og siger, at de ville ønske, de havde grebet det an på samme måde. Vi savner selvfølgelig stadigvæk dem, der ikke mere er her. Men primært så går livet videre.

Og så sidder man her, og skal prøve at beskrive, hvad de vigtigste begivenheder i ens liv har været. Heldigvis har jeg glemt det meste :-)

Jeg må jo nok hellere nævne mit bryllup. Ellers får jeg bare bank senere :-)

Det var jo også stort at stå med den første nyfødte baby på armen. Vide at man havde skabt et nyt liv.

Men ellers tror jeg nok jeg må pege på krigen mod terror - ikke at den var der - men at den sluttede - eller rettere, fes ud som vådt fyrværkeri.

"Det store Nå" skrev ikke bare lokal historie - det skrev verdenshistorie. Der kom forskere alle mulige steder fra, for at se hvad vi havde gjort. Og så blev der gennemført programmer rundt omkring, så de andre kunne gøre det samme. Og præcis hvad der så gjorde forskellen, det ved jeg jo ikke. Det

er der nok ikke nogen der ved. Jo, om 100 år måske. Men indtil da kan vi bare konstatere, at der ikke var flere terrorister - eller frihedskæmpere - eller hvad de nu var. Gradvis glemte vi, at der var noget man måske kunne frygte - og en dag vågnede vi, og fandt ud af, at det var længe siden, at der havde været angreb, eller trusler, eller noget som helst.

Det glæder mig nu at vide, at verden nok overlever mig med et par år. Specielt når der nu også er børn og børnebørn derude.

Og i mellemtiden. Når folk er træls. Så øver jeg mig stadig på at sige "nå".

13/10 2005 - 1/12 2005 - 25/1 2006